

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

DİNLER TARİHİ

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

DİNLER TARİHİ

YAZARLAR

Prof. Dr. Ali Osman KURT

Doç. Dr. Dursun Ali AYKIT

EDİTÖR

Hasan ÖZARSLAN

TÜRKÇE

Ahmet POLAT

GÖRSEL TASARIM

Öznur Özdemir

Hanife KOYUTÜRK

PROGRAM GELİŞTİRME UZMANI

Hasan TOPAL

REHBERLİK UZMANI

Esra DEMİR

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

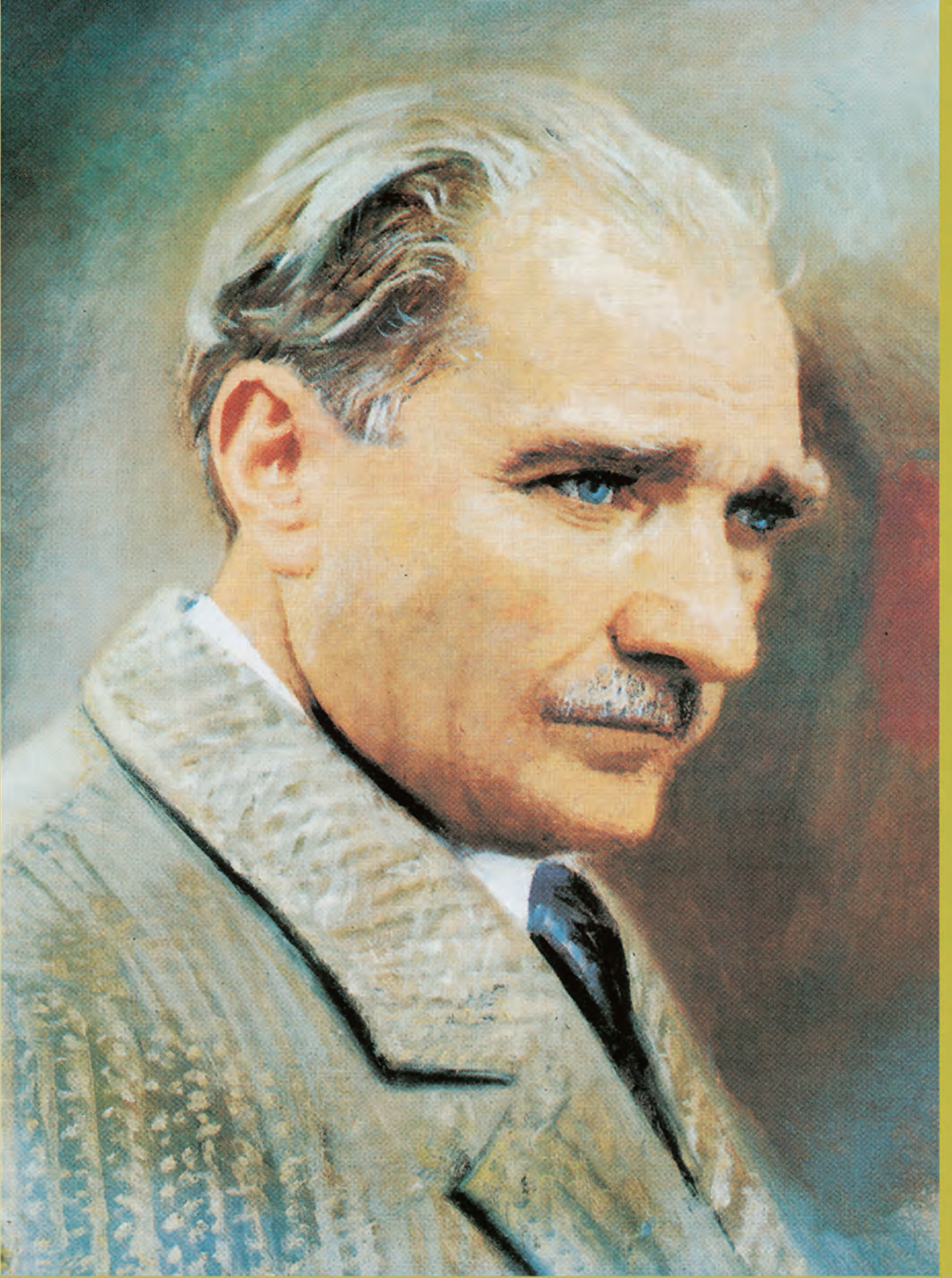
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

KISALTMALAR

b.	: bin
bk.	: bakınız
C	: cilt
c.c.	: celle celalühü
çev.	: çeviren
ed.	: editör
H.z.	: Hazreti
JASSS	: The Journal of Academic Social Science Studies
km	: kilometre
md.	: madde
MÖ	: Milattan önce
MS	: Milattan sonra
ö.	: ölüm tarihi
s.	: sayfa
s.a.v.	: sallallahu aleyhi ve sellem
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
yy.	: yüzyıl

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE DİNLER TARİHİNE GİRİŞ	13
1. Dinin Tanımı	14
2. Kurumsal Bir Yapı Olarak Din	17
3. Dinin İnsan Hayatındaki Yeri ve Önemi	18
4. Dinler Tarihinin Tanımı, Konusu ve Metodu	19
5. Dinler Tarihinin Temel Kaynakları	19
6. Dinleri Öğrenmenin İslam Açısından Önemi	23
7. Dinlerin Coğrafi Dağılımı	24
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM	27
2. ÜNİTE İSLAMİYET	29
1. İslamiyet'in Tarihçesi	30
2. İslamiyet'te İnanç Esasları	35
3. İslamiyet'te İbadetler	40
4. İslamiyet'te Ahlaki Değerler	42
5. İslamiyet'in Diğer Dinlere Bakışı	44
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM	45
3. ÜNİTE YAHUDİLİK VE HİRİSTİYANLIK	47
1. Yahudilik	48
1.1. Yahudiliğin Tarihçesi	48
1.2. Yahudiliğin İnanç Esasları	52
1.3. Yahudiliğin Ritüelleri, Sembolleri ve Kutsal Mekânları	61
2. Hristiyanlık	65
2.1. Hristiyanlığın Tarihçesi	65
2.2. Hristiyanlığın İnanç Esasları	69
2.3. Hristiyanlığın Ritüelleri, Sembolleri ve Kutsal Mekânları	74
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM	78
4. ÜNİTE HİNT, ÇİN VE İRAN DİNLERİ	81
1. Hinduizm	82
1.1. Hinduizm'in Tarihçesi	83

1.2. Hinduizm’de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar	85
2. Budizm	92
2.1. Budizm’in Tarihçesi	92
2.2. Budizm’de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar	94
3. Sihizm	100
3.1. Sihizm’in Tarihçesi	100
3.2. Sihizm’de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar	101
4. Konfüçyanizm	105
4.1. Konfüçyanizm’in Tarihçesi	107
4.2. Konfüçyanizm’de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar	109
5. Taoizm	113
5.1. Taoizm’in Tarihçesi	113
5.2. Taoizm’de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar	114
6. Mecusilik	117
6.1. Mecusiliğin Tarihçesi	118
6.2. Mecusilikte İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar	118
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM	122
5. ÜNİTE TÜRKİYE’DE BAZI DİNÎ GRUPLAR	125
1. Ermeni Kilisesi	126
2. Süryani Kilisesi	128
3. Fener Rum Patrikhanesi	129
4. Türk Ortodoks Kilisesi	131
5. Musevi Hahambaşılığı	132
6. Yezidilik	133
7. Yehova Şahitleri	135
8. Bahailik	136
9. Türkiye’de Misyonerlik Faaliyetleri	138
10. Yeni Dinî Akımlar	140
ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM	143
SÖZLÜK	145
KAYNAKÇA	151

ORGANİZASYON ŞEMASI

Ünite Kapağı

Hazırlık soruları

Ünite başlığı

Konu metni

Etkinlik kutusu

Sayfa
numarası

**Bazı ayetlerin
orijinal
metinleri
verilmiştir.**

Değerlendirme soruları:
(Açık uçlu
Çoktan seçmeli
Boşluk doldurma
Doğru/Yanlış)

ORGANİZASYON ŞEMASI

Her bir dinin kendine özel sembolü verilerek farkındalık oluşturulmak istenmektedir.

İslamiyet'te ise diğer dinlerden farklı olarak Hz. Âdem'den (a.s) itibaren devam eden peygamberlik halkasının sonuncusu olarak Hz. Muhammed'in (s.a.v.) kabul edilmesi nedeniyle "öncü isim" yerine "Peygamber" ifadesi kullanılmıştır.

DİNLER TARİHİ

1. İslamiyet'in Tarihçesi

	İSLAMİYET (Kimlik Kartı)	
Dinin Adı	İslamiyet, İslam	
Başlangıcı	İlk insandan günümüze	
Peygamberi	Hz. Adem (a.s.) ... Hz. Muhammed (s.a.v.)	
Tanrı Düşüncesi	Allah (c.c.)	
Temel Kaynak	<ul style="list-style-type: none"> • Kur'an-ı Kerim • Sünnet 	
İnanç Esasları	<ul style="list-style-type: none"> • Allah'a (c.c.) iman • Meleklerle iman • Kitaplara iman • Peygamberlere iman • Ahiret gününe iman • Kadere iman 	
Akımlar	İtikadi Siyasi Mezhepler <ul style="list-style-type: none"> • Ehlî Sünnet * Maturidilik * Eşarilik • Şiiilik • Mürcie • 	Fikhi Mezhepler <ul style="list-style-type: none"> • Hanefi mezhebi • Şafi mezhebi • Maliki mezhebi • Hanbeli mezhebi
Nüfusu	1,5 milyar	
Köken	Hicaz (Arabistan)	
Yayıldığı Ülkeler	Ortadoğu, Afrika, Asya, Avrupa'da bazı ülkeler	

YORUMLAYALIM

"...O (Allah), gerek daha önce (gelmiş kitaplarda) gerekse bunda (Kur'an'da) size "Müslümanlar" adını verdi..."

(Hac suresi, 78. ayet)

Yukarıdaki ayeti vahiy geleneği açısından yorumlayınız.

Dinler hakkında genel tanıtıcı bilgiler verilerek konuya ön hazırlık yapılmaktadır. Bir bakıma dinin özeti verilmektedir.

Tarih sahnesine çıkış dönemleri verilerek dinlerin kronolojisi öğretilmektedir.

İslam tarihi insanlık tarihiyle özdeşir ve İslam hem ilk hem de son dindir. Özel anlamda İslam, miladi 7. yüzyıl başlarında Hz. Muhammed'e (s.a.v.) vahyedilen dinin adıdır. Genel anlamda ise Hz. Âdem'den (a.s) bu tarafa vahiy yoluyla tekrar edilen, Allah'ın (c.c.) insanlık için öngörmüş olduğu yegâne inanç sistemidir. Bu inanç sisteminin özünü, Allah'ın (c.c.) emir ve iradesine teslimiyet (İslam) oluşturmakta ve adını da bu özelliğinden almaktadır. Dolayısıyla İslam, bütün peygamberlerin tebliğ ettiği dinin ortak adıdır.¹

1 Şinasi Gündüz, "İslam", Yaşayan Dünya Dinleri, s. 35-36; Talip Ayar, "İslam", Dinler Tarihi El Kitabı, s. 198.

DİNLER TARİHİ

NOT EDELMİ

Kur'an-ı Kerim'in İsrailoğulları'na
Yahudiler

"Kur'an-ı Kerim'de Yahudiler
hakkında 100'den fazla ayet yer almaktadır."

"İşrak", "hâdîs" ve "Yahudî" kelime
kökeni kutsaldir.

"Kur'an'da iki kez geçen 'İs-
râ' kelimesi MO. Yâhu'da İsrâ-
dîr (İsra İsrâ'nın sonu, ayet).
Meymân sûresi, 58. ayet). İsrâ
İsrâ kelâmı ise kış' bir yerden
geçer. İsrâ'nın MO. Yâhu'dan soyundan
gelenleri İsrâ'de eder. Yâhu'dî'nin
isim çoğuluna Mekki sûre-
lerinde ve genellikle İslâm dinine
dönemeye geyânen alâmeti-
ni âyetinde ayetinde geçer.

"Yahudî" kelimesi ise Me-
dîni İsrâ'de yer alır ve ayet-
lerde MO. Muhammed (s.a.o.)
dönemine geyânen MO. Kur'an'da
da muhtasab olan Yahudî'nin
kuramıdır.

(Ömer Faruk Kalkanlı, "Ya-
hudîlik İslâm Kırkayaklından
Yahudîlik" Türkiye Dönem
Yaklı İslâm Anılsözlüğü, C 43, s. 223)

DUŞUNİLMİ

Kur'an-ı Kerim'de MO. İsrâ-
nî'nin MO. İsrâ Yahudî ve Hristiyan
olmadığı, "Kâfir bir Mekulâm"
(İsra, İsrâ'nın sonu, ayet).
70. ayet vurgusuna itibari olarak
değinilmelidir.

Yahudiler kendilerini etnik olarak MO. İbrahim, onun oğlu MO. İshak ve torunu MO. Yakub'dan (İbrahimîler) (İbrahimîler) Eder aldılar MO 13. yüzyılda MO. Musa'nın geyâne Yahudîleri (Yahudîlik).

İslâm Akademi, Dînler Tarihi, C. 57

1. YAHUDİLİK

YAHUDİLİK
(Mikmil Kartı)

Dînin Adı	Eski İsrâ Dînî, Yahudîlik, Musevîlik
Yaratıldığı	MÖ 13. yüzyıl
Özellik	MO. Musa
Tarîki Yönelim	YHHV (Yahve)
Temel Kâğıt (Kutsal Kitâp)	• Tora (Yahy) • Talmud (Sözlü literatür)
İnanış Esasları	• Musa bin Meymîn'in belirlediği • İlahî ilham esas
Akamlar	• Ortodoks Yahudîlik • Reformist Yahudîlik • Muhafazakâr Yahudîlik • Yeniden Yapılandırma Yahudîlik • Dönüşme Yahudîlik
Nüfusu	20 Milyon
Köken	Kenan
Yayıldığı Ülkeler	İsrâil, ABD, Fransa, İngiltere, Rusya, Türkiye

1.1. Yahudîliğin Tarihçesi

Bağlantıların günümüzde Yahudîlik tanımlamak için İsrâilî İsrâilîler'in geyâne isimler kullanılır. Musevî terimi Ösmân'ın son dönemlerinden itibaren, Türkçe'de Yahudîleri ifade etmek için kullanılmaya başlanmıştır. Türkçede yaygın Yahudîleri kendilerini Musevî olarak tanımlarlar. Yahudî teriminin kamusaloyunda olumsuz MO. İslâm hacizması ödeyebilir bu tanımlamaları Musevî Yahudîler tarafından tercih edilmeye alınmıştır. Yahudî inşâmini olumsuz çağırışına kar MO. Musa'nın (s.a.o.) İsrâ'ine bağlı, yokladan gelen anlatıların geyâne Musevî terimi kullanılmaya başlanmıştır.

46

DİNLER TARİHİ

4. KONFÜZYANİZM

水	KONFÜZYANİZM (Mimik Kartı)
Dinin Adı	K'ung Chia Ju Chia
Başlangıcı	MÖ 6. yüzyıl
Öncü İsm	Kong-ç'i (Konfüçyüs)
Tarin Dönüşümü	Tien (Gök Tanrı)
Tariyel Kaynak	Konuşmalar (Lun yu)
İnanç Esasları	Tarin, ahiret, kutsal kitap
Ahlaki Esaslar	Beş İrden Beş İnsana İlişli
Mezhepler	Zu K'ün'ın mezhebi Yang Yüning'in mezhebi
Nüfusu	350 Milyon
Köken	Çin
Yayıldığı Ülkeler	Kore, Vietnam, Tayland, Tayvan, Japonya

Konfüzyanizm'in Kurucusu Konfüçyüs'ün İsmiyle Resim

Çin yaklaşık 31 milyar nüfusa ve 36 etnik gruba ev sahipliği yapan dünyanın en kalabalık ülkesidir.

Günümüzde Çin'in resmi bir din yoktur. Çin'in yasa ve yaygın olan beş din vardır: Budizm, Taoizm, İslam, Katoliklik ve Protestanlık. Bunlar içerisinde sadece Taoizm, Çin topraklarında ortaya çıkmış ve (nüfusu en fazla) dindir.

Konfüzyanizm ise Çin topraklarında doğup gelişmeye rağmen Çin'in kabul ettiği yasa düzenleri bir değildir. Bugün Çinli;

385

[illegible]

 ANKARA ÜNİVERSİTESİ İlahiyat Fakültesi
DİNLER TARİHİ

KAYNAKÇA

Adam, Bakı, "Ön Halkında Genel Bilgiler", *Dinler Tarihi El Kitabı*, (Ed. Bakı Adam), Grafikler Yayınevi, Ankara, 2019.

Adam, Bakı, "Yahudilik", *Yaygın Dinler Dizi*, (Ed. Spinal Dinler), Dinyent Elitli Başkayışık Yayınları, Ankara, 2007.

Adıbelli, Ramazan, "Kafkaze Türk Tarihinde Başlangıcında Yavru'da Dinler Tarihi Disiplinini Oluşturmuş", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (Yıl 13), Ankara, 2010.

Alkalı, Suzan, Arslan, Clara vd., *Yahudilik Kavram ve Değerler*, Gözlem Gazetecilik Basın ve Yayıncılık, İstanbul, 2010.

Altıbayrak, Kaan, "Tirmek, Sırgat ve Keldai Kışkırtıcı", *Yaygın Dinler Dizi*, (Ed. Spinal Dinler), Dinyent Elitli Başkayışık Yayınları, Ankara, 2007.

Alçı, Mehmet, "Mesucilik", *Dinler Tarihi El Kitabı*, (Ed. Bakı Adam), Grafikler Yayınevi, Ankara, 2019.

Alçı, Mehmet, *Kadim İslam Din, Ayvaz Kışkırtıcı*, İstanbul, 2012.

Altıntaş, Halil, Mücaferi Şahin, *Kur'an-Kerim Medeni*, Dinyent Elitli Başkayışık Yayınları, Ankara, 2009.

Anzerlioğlu, Yonca "Tarih Verileri Karamanli Ortodoks Türkler", *Türk Kültürü ve İlahi Bektaş Yılı Anılaşım Dergisi*, (Yıl 5), Ankara, 2019.

Ataşagun, Galip, *Baki Dinlerde (Hıristiyanlık, Hıristiyanlık ve İslam'ın) Din Sembolizmi*, Dzel Yayıncılık, Konya, 2010.

Ayaz, İzzet "İslam", *Dinler Tarihi El Kitabı*, (Ed. Bakı Adam), Grafikler Yayınevi, Ankara, 2019.

Aydın, Fuat "Hind Dinleri İ Hinduizm-Caynizm", *Yaygın Dinler Dizi*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2019.

Aydın, Fuat, *Pavlos Hıristiyanlığın Gelişimi*, Eski Yeni Yayıncılık, Ankara, 2011.

Aydın, Mehmet *Anılaşım Dizi*, *Dinler Tarihi*, Erciyes Üniversitesi, İstanbul, 2019.

Aydın, Mehmet, "Hıristiyanlık", *Yaygın Dinler Dizi*, (Ed. Spinal Dinler), Dinyent Elitli Başkayışık Yayınları, Ankara, 2007.

Aydın, Mehmet, *Hz. İsa'ya Ne Oldu*, Otto Yayınları, Ankara, 2010.

Aydın, Mehmet, *İsa Tarih Hı İslam Med* 1 Yayıncılık, İstanbul, 2019.

Aydın, Mehmet, *Söyleyamen Tarih*, *Din Düşünce* Kışkırtıcı, Hıbevali Yayınları, Ankara, 2019.

Aydın, Mehmet, "Hıristiyanlık Kutsal Metinleri ve Din İlahiyatı", *Türkiye Dinyent Vakfı İslam Anılaşım Dergisi*, C. 17, İstanbul, 2019.

Aydın, Mehmet, "Hıristiyanlık Mahab ve Badet", *Türkiye Dinyent Vakfı İslam Anılaşım Dergisi*, C. 17, İstanbul, 1998.

